

Mariusz JANKOWSKI*

MEDIACJA SPOSOBEM NA ROZWIĄZYWANIE KONFLIKTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

Zarys treści: Celem niniejszego artykułu, jest przedstawienie specyfiki możliwości rozwiązywania problemów występujących w obrocie gospodarczym, za pośrednictwem alternatywnej dla postępowania sądowego mediacji, która umożliwia stronom sporu szybsze i mniej kosztowne zażegnanie konfliktu, bez konieczności przerywania współpracy. W tym celu zostanie szczegółowo omówiony proces alternatywnego rozwiązania sporu poprzez mediację, z uwzględnieniem całego procesu przeprowadzenia mediacji. Przedstawione zostaną zasady mediacji, korzyści płynące z jej wykorzystania w toczącym się sporze, a także zostaną przedstawione przebieg i koszty postępowania mediacyjnego. Szczegółowo opisana zostanie osoba mediatora, ze wskazaniem na jego kompetencje niezbędne do skutecznego prowadzenia mediacji w sprawach gospodarczych. Omówiona zostanie analiza ilości spraw kierowanych do mediacji przez sądy oraz ugód pozasądowych kierowanych do zatwierdzenia przez mediatorów. Analizie poddane zostaną dane dotyczące upowszechnienia mediacji oraz podejścia prawników do tej instytucji.

Słowa kluczowe: mediacja, rozwiązywanie konfliktów, spory gospodarcze.

Wprowadzenie

W obecnych czasach, nieodłączną cechą obrotu gospodarczego między przedsiębiorcami stanowią spory. W głównej mierze są to spory o zapłatę, spory dotyczące realizacji umów związane z niewykonaniem lub nienależnym wykonaniem zapisów umownych, spory odszkodowawcze a także spory o realizację zabezpieczeń.

Obowiązująca od listopada 2019 roku nowelizacja przepisów, wprowadziła istotną zmianę do KPC¹, w której to powróciło postępowanie w sprawach gospodarczych. Przepisy te mają zastosowanie do spraw gospodarczych

---

*doradca obywatelski mediator wpisany na listy SO w Warszawie i Koszalinie; uczestnik seminarium doktorskiego, Wyższa Szkoła Humanitas

¹ Kodeks Postępowania Cywilnego art.458² §1

wszczętych od dnia wejścia ich w życie. Głównym celem wprowadzenia odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych jest skrócenie czasu rozpoznawania takich spraw przez sądy. Brak możliwości wnoszenia powództwa wzajemnego, podawanie twierdzeń i dowodów w ściśle określonym terminie w początkowej fazie postępowania, pod rygiorem braku możliwości ich wskazywania na dalszym etapie sprawy ma na celu w zamyśle ustawodawcy przyspieszenie orzekania.

Ale czy rzeczywiście tak będzie? Na tą chwilę ciężko odnieść się do tego, ze względu na to, że przepisy są od stosunkowo niedawna, a ostatnie wydarzenia związane z pandemią Covid-19 spowodowały oprócz wielu strat dla przedsiębiorców, w wyniku braku lub znacznego ograniczenia możliwości prowadzenia przez nich swoich działalności dodatkowy paraliż sądów, w związku z napływem dużej ilości spraw, a jednocześnie brakiem możliwości orzekania w „normalnym” trybie ze względu na sytuację epidemiczną.

W wyniku takich okoliczności idealnym rozwiązaniem w sporach gospodarczych może okazać się wciąż mało popularna w Polsce i niedoceniana instytucja mediacji.

Termin mediacja (z łac. *mediare* – być w środku) z języka greckiego (*medos*- pośredniczący, neutralny, nienależący do żadnej ze stron) – oznacza poufne i dobrowolne postępowanie pozasądowe w którym możliwe jest zawarcie ugody. Mediacja jest jedną z alternatywnych metod rozwiązywania sporów (*ADR*² – *Alternative Dispute Resolution*), w której mediator jako osoba bezstronna i neutralna pomaga skonfliktowanym stronom we wzajemnej komunikacji, celem znalezienia rozwiązań powodujących zakończenie konfliktu lub jego znaczne ograniczenie³.

„Mediacja jest rozmową⁴” często bardzo trudną, bo prowadzoną przez strony będące obecnie w konflikcie, ale jednocześnie bardzo ważną dla pozytywnego jej zakończenia.

---

² R. Świeżak, M. Tański, *Alternatywne metody rozwiązywania sporów. Przegląd zagadnień*. Fundacja „Partners” Warszawa 2003, s. 3.

³ Wyrazem dominującej tendencji do określenia znaczenia mediacji jest definicja zawarta w art.3 lit. A dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L 136, s.3-8), zgodnie z którą „mediacja oznacza postępowanie, bez względu na jego nazwę lub określenie, w którym przynajmniej dwie strony sporu spróbują same osiągnąć porozumienie w celu rozwiązania ich sporu, korzystając z pomocy mediatora. Postępowanie takie może zostać zainicjowane przez strony, albo może je zaproponować lub zarządzić sąd lub nakazać prawo państwa członkowskiego”.

⁴ E.Gmurzyńska, R.Morek, *Mediacje teoria i praktyka*, Wolters Kluwer 2018 s. 23.

W polskim prawie nie ma ustawowej definicji mediacji, pierwszy zapis dotyczący mediacji pojawił się w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. nr 55, poz.236). Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. nr 89, poz.555) wprowadziła mediację w postępowaniu karnym. W prawie cywilnym mediacja znalazła zastosowanie na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy KPC oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 172, poz. 1438).

Mediacje w Polsce są prowadzone głównie w sprawach rodzinnych, gospodarczych, w sporach zbiorowych, sprawach z zakresu prawa pracy oraz coraz częściej w sprawach karnych oraz w sprawach dla nieletnich.

Mediacja w sprawach gospodarczych

Mediacja w sprawach gospodarczych jest idealną alternatywą dla postępowania sądowego. Umożliwia ona ugodowe zakończenie sporu między przedsiębiorcami, który zaistniał w związku z prowadzonymi przez strony działalnościami gospodarczymi. Mediacja możliwa jest w sprawach, w których prawo dopuszcza zawarcie ugody (sprawy o zapłatę, wykonanie umów, ustalenie odszkodowań, roszczeń wspólników i akcjonariuszy, ustalenie obowiązków umownych). Nie jest możliwe prowadzenie mediacji w postępowaniu nakazowym i upominawczym oraz w sprawach o uznanie wzorca umowy za niedozwolone.

W obrocie gospodarczym mamy do czynienia z mediacją w następujących przypadkach:

- sprawa została już skierowana do sądu i to sąd gospodarczy kieruje strony⁵ sporu do mediacji na podstawie postanowienia o skierowaniu stron do mediacji;
- strony sporu decydują się na mediację podpisując umowę o mediację i za ich obopólną zgodą prowadzona jest tzw. mediacja umowna;
- jeden z przedsiębiorców wystąpił do mediatora z wnioskiem o mediację, a druga strona wyraziła na nią zgodę.

W mediacji wyróżniamy następujące zasady:

- dobrowolność, biorą w niej udział strony sporu, tylko za ich obopólną zgodą na udział w postępowaniu mediacyjnym, zgoda taka może być cofnięta na każdym etapie trwania mediacji, przez każdą ze stron;
- bezstronność, każda ze stron biorąca udział w mediacji ma równe prawa i powinna być traktowana w taki sam sposób;

---

⁵ Przez strony należy rozumieć podmioty gospodarcze, osoby fizyczne, które występują w sprawie sądowej i pozasądowej jako powód/pozwany, wierzyciel/dłużnik

- poufność, przebieg całego postępowania mediacyjnego objęty jest tajemnicą, mediator jest zobowiązany zachować w tajemnicy wszystko czego dowiedział się podczas prowadzenia mediacji;
- neutralność, mediator nie może narzucać stronom własnych propozycji rozwiązań sporu, porozumienie wypracowują strony przy udziale mediatora;
- akceptowalność, strony muszą zaakceptować osobę mediatora i jego pomoc w wypracowaniu kompromisu;
- odformalizowanie, czyli brak jednej procedury prowadzenia mediacji.

Postępowanie mediacyjne daje korzyści obu stronom sporu, a należą do nich:

- dużo szybsze niż w procesie sądowym zakończenie lub złagodzenie sporu;
- znacznie niższe koszty niż w postępowaniu sądowym;
- brak stresu związanego z koniecznością udziału w rozprawie sądowej;
- wpływ na wybór osoby mediatora;
- rozwiązanie problemu bez eskalacji konfliktu;
- utrzymanie współpracy między stronami;
- wspólnie wypracowane porozumienie kończące spor mające moc wyroku sądowego;
- gwarancja poufności postępowania;
- brak złego rozgłosu;
- szukanie rozwiązań akceptowanych przez strony;
- umożliwia zachowanie korzystnego wizerunku i dyskrecji;
- sprzyja obniżeniu poziomu negatywnych emocji oraz zrozumieniu potrzeb własnych i drugiej strony;
- zmniejsza obciążenie psychiczne związane z sytuacją konfliktową.

Mediator to kompetentna i fachowa osoba posiadająca umiejętności prowadzenia mediacji w sprawach gospodarczych. Pomaga on stronom postępowania określić zagadnienia, które są sporne, oraz wypracować rozwiązanie satysfakcjonujące obie strony. Mediator nie ma interesu w tym by zapisy w ugodzie brzmiały inaczej niż życzą sobie tego strony, mediator zdecydowanie częściej zadaje pytania niż na nie odpowiada. Mediator nie jest sędzią i nie on rozstrzyga spór – robią to strony przy jego udziale. Mediator powinien czuwać nad tym, by strony sporu podczas rozmów na temat jego rozwiązania traktowały się z wzajemnym szacunkiem i godnością.

Mediatorem stałym wpisanym na listę sądu okręgowego może zostać osoba fizyczna, która ma pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta w pełni praw publicznych, nie jest sędzią (z wyjątkiem sędziego w stanie spoczynku)

posiada wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji, ukończyła lat 26, zna język polski i nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie prowadzenia listy stałych mediatorów⁶, aby zostać stałym mediatorem należy na formularzu urzędowym złożyć wniosek do prezesa sądu okręgowego wraz z dokumentami potwierdzającymi wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji. Wpis na listę stałych mediatorów dokonywany jest w oparciu o sprawdzenie spełnienia przez osobę ubiegającą się o wpis warunków o których mowa w art.157a p.u.s.p⁷.

Mediator, po otrzymaniu postanowienia o skierowaniu sprawy do mediacji lub podpisaniu umowy o mediację kontaktuje się ze stronami celem ustalenia dogodnego terminu i miejsca spotkania mediacyjnego. Miejsce to nie może być ani siedzibą prowadzenia działalności gospodarczej stron, ani budynkiem sądu – najczęściej spotkania odbywają się w siedzibie kancelarii czy ośrodków mediacyjnych lub wynajętych specjalnie na potrzeby spotkań mediacyjnych salach. W przypadku braku możliwości osobistego spotkania mediatora i stron wynikających np. z dużej odległości można zastosować mediację prowadzoną w formie online. Oczywiście taka forma przeprowadzenia mediacji musi być zaakceptowana przez strony, a miejscem mediacji będzie w takim przypadku wskazane przez mediatora bezpieczne miejsce w sieci⁸. Spotkań mediacyjnych może być tyle ile wyznaczą strony, w mediacji umownej nie ma tzw. „presji czasu”, w przypadku mediacji skierowanej z sądu jest wyznaczony termin na jej przeprowadzenie, który może zostać przedłużony na wniosek stron.

Po zakończonych mediacjach, mediator sporządza protokół z przebiegu mediacji, jeśli strony zawarły ugodę będzie ona stanowiła załącznik do protokołu. We wspomnianym protokole nie są zawierane informacje dotyczące jakichkolwiek ocen czy stanowisk stron, zawiera on ogólne informacje na temat przebiegu mediacji.

W przypadku zawarcia ugody, każda ze stron otrzymuje swój egzemplarz wraz odpisem protokołu z mediacji. Właściwy do rozpoznania sąd przeprowadza postępowanie, w wyniku którego zatwierdza ugodę lub nadaje jej klauzulę wykonalności. W przypadkach, gdy treść ugody jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, jest niezrozumiała, dąży do obejścia prawa lub zawiera sprzeczności sąd odmówi jej zatwierdzenia i nadania jej klauzuli wykonalności.

⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2016 r. Dz. U. poz. 122.

⁷ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072)

⁸ M. Skibinska, Mediacja w erze Covid-19 (koronawirusa), LEX 2020, Warszawa s. 2.

Ugoda zawarta przed mediatorem zatwierdzona przez sąd przez nadanie jej klauzuli wykonalności jest tytułem wykonawczym w rozumieniu przepisów o egzekucji. Na wniosek wierzyciela ugody zaopatrzone w klauzulę wykonalności mogą być przez sąd opatrzone zaświadczeniem Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego⁹, dzięki czemu możliwe będzie egzekwowanie ugody także za granicą bez konieczności powtarzania procesu sądowego.

Jeżeli strony sporu dojdą do porozumienia i podpiszą ugodę zostanie ona skierowana wraz z protokołem do właściwego sądu celem jej zatwierdzenia. W ugodzie strony zawierają ustalenia dotyczące rozwiązania przez nie sporu np. termin spłaty długu, zobowiązanie do zapłaty w ratach itp.

Zawarcie ugody w zakresie całego przedmiotu sporu może doprowadzić do umorzenia postępowania sądowego.

Sukces mediacji to oczywiście wypracowanie rozwiązania satysfakcjonującego strony sporu, ale by do tego doszło jej uczestnicy muszą mieć możliwość zaprezentowania swoich racji z gwarancją, że nie zostaną one wykorzystane przez drugą stronę w dalszym postępowaniu sądowym¹⁰. Gwarancją zapewnienia stronom sporu poczucia bezpieczeństwa jest obowiązująca w mediacji zasada poufności, dzięki której mediacja nie może być wykorzystana do zdobycia informacji na temat strony przeciwnej¹¹. Zasada poufności i niejawności mediacji wyrażona jest w art.183⁴ § 1 k.p.c. , który stanowi, że „Postępowanie mediacyjne nie jest jawne”, dotyczy ona nie tylko mediatora i strony sporu biorące udział w mediacji ale również ich pełnomocników czy doradców biorących udział w posiedzeniach mediacyjnych.

Może zdarzyć się, że spotkania mediacyjne i prowadzone rozmowy nie spowodują zawarcia ugody, w takiej sytuacji strony nie są w żaden sposób związane propozycjami wzajemnych ustępstw czy oświadczeniami, które składane były podczas mediacji. Zgodnie z przepisami prawa, strony nie mogą się na nie powoływać w dalszym procesie, a sprawa może być rozpoznana przez właściwy sąd.

Koszty mediacji w tym wynagrodzenie mediatora i zwrot wydatków związanych z przeprowadzeniem mediacji są ponoszone przez strony, po połowie lub wg indywidualnych ustaleń.

---

⁹ ETE jako instytucja prawa Unii Europejskiej został powołany do życia rozporządzeniem (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Wykonawczego dla roszczeń bezspornych (Dz. Urzędowy L143).

¹⁰ M. Miszkin-Wojciechowska, Prawne gwarancje poufności mediacji gospodarczej i cywilnej – ocena regulacji prawa polskiego na tle wybranych rozwiązań w prawie obcym. Kwartalnik ADR 2010/2, Warszawa s. 23-24.

¹¹ A. Kalisz, A. Zienkiewicz, Mediacja..., Wolters Kluwer, Warszawa, s. 25-41.

W postępowaniu mediacyjnym, do którego doszło na podstawie postanowienia sądu w sporach niemajątkowych oraz w sporach o prawa majątkowe, w których nie da się ustalić wartości przedmiotu sporu wynagrodzenie mediatora wynosi 150 zł za pierwsze spotkanie oraz po 100 zł za każde kolejne, jednak nie więcej niż 450 zł za całe postępowanie.

W przypadku praw majątkowych wynagrodzenie mediatora wynosi 1% wartości sporu (nie mniej niż 150 zł i nie więcej niż 2000 zł za całość postępowania mediacyjnego). Zwrotowi podlegają wydatki mediatora poniesione w związku z przeprowadzeniem mediacji, do których należą koszty korespondencji do 30 zł oraz koszty wynajmu pomieszczenia na potrzeby spotkania mediacyjnego do 70 zł za jedno spotkanie. Jeżeli mediator jest podatnikiem podatku VAT jest on doliczany do wspomnianych kwot.

W przypadku mediacji pozasądowych, czyli umownych stawki wynagrodzenia mediatora i zwrot jego wydatków uzgadniane są indywidualnie przed rozpoczęciem mediacji lub wynikają z cennika ośrodka mediacyjnego. Łatwo zauważyć, że wskazane koszty postępowania mediacyjnego nie są wysokie biorąc pod uwagę, że w sprawach sądowych o zapłatę koszty finansowe to co najmniej 5% wartości przedmiotu sporu jako opłata sądowa oraz koszty pism i pełnomocników.

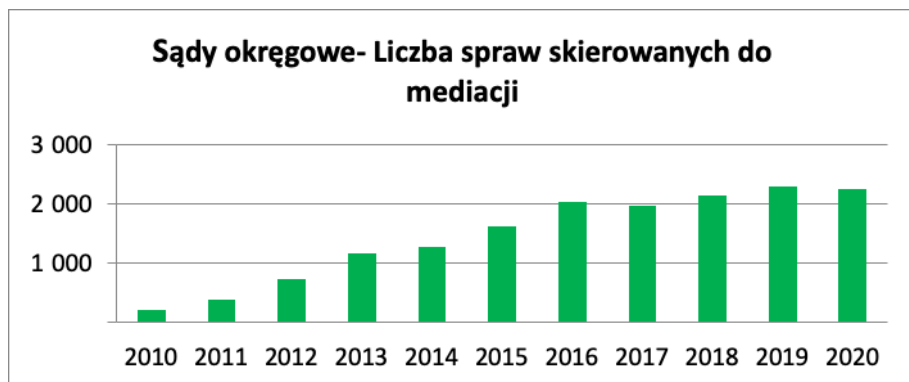
Coraz więcej spraw gospodarczych kierowanych jest do mediacji na podstawie postanowienia sądu (art. 183⁸ § 1 kpc). Analizie poddano okres ostatnich 10 lat czyli lata 2010-2020 na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości¹² z podziałem na sądy okręgowe i rejonowe.

Na poniższym wykresie nr 1 dotyczącym spraw kierowanych do mediacji na podstawie postanowienia sądu widać tendencję wzrostową. W roku 2010 były to 192 sprawy, w 2015 1606 spraw do 2250 spraw w roku 2020. Na wykresie nr 2 przedstawiono liczbę wniosków w postępowaniu pozasądowym skierowanych do sądów okręgowych o zatwierdzenie ugody. Jak wynika z poniższego wykresu spraw tego typu jest bardzo mało od 1 w 2010 roku, przez 10 w roku 2015 do 45 w roku 2020.

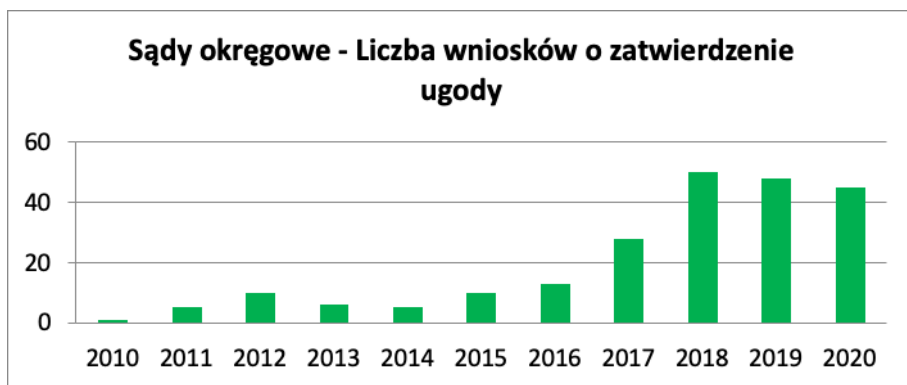
¹² <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>

Wykres 1. Lista spraw skierowanych do mediacji przez sądy okręgowe w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>

Wykres 2. Lista wniosków o zatwierdzenie ugody w postępowaniu pozasądowym skierowanych do sądu okręgowego w latach 2010-2020

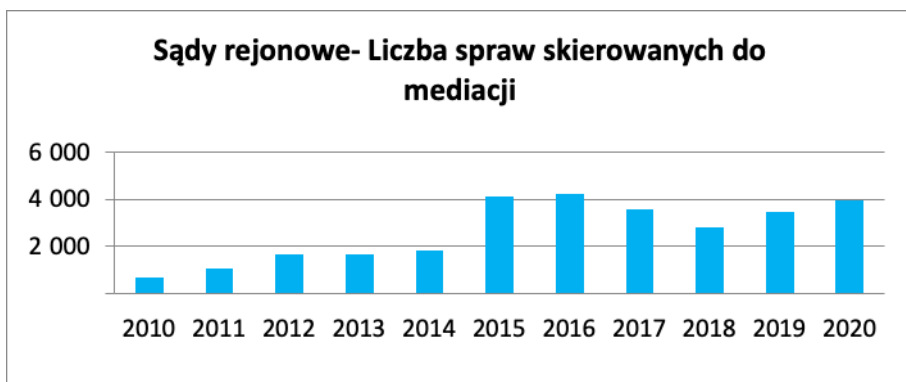

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>

Kolejne wykresy pokazują ilości spraw skierowanych do mediacji na podstawie postanowienia sądu rejonowego od 656 spraw w 2010 roku, przez 4138 w roku 2015 do 3950 spraw w roku 2020 (wykres nr 3), oraz wniosków o zatwierdzenie ugód w postępowaniu pozasądowym skierowanym do zatwierdzenia przez sądy rejonowe od 27 w 2010 roku, przez 9 w roku 2015 do 45 w roku 2020 (wykres nr 4).

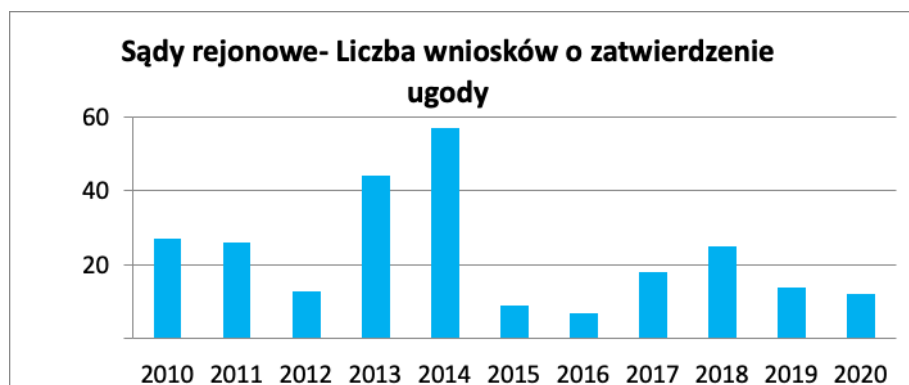

Wykres 3. Lista spraw skierowanych do mediacji przez sądy rejonowe w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>

Wykres 4. Lista wniosków o zatwierdzenie ugody w postępowaniu pozasądowym skierowanych do sądu rejonowego w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>

Analiza ww. danych pokazuje, że nie ma wyraźnej tendencji wzrostowej rok do roku, a wręcz przeciwnie od 2014 roku w przypadku sądów rejonowych tendencja jest wręcz spadkowa. Ilość spraw w sporach gospodarczych kierowanych do zatwierdzenia ugody bez przeprowadzania wcześniejszego postępowania sądowego jest marginalna, niemalże równa 0.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że sądy rejonowe w sprawach gospodarczych rozpoznają sprawy do WPS (wartość przedmiotu sporu) do kwoty 100 tysięcy złotych a sądy okręgowe powyżej tej kwoty. Z ww. zestawień wynika, że więcej ugód zawieranych jest w sprawach kierowanych do mediacji przez sądy rejonowe, a więc tych o mniejszej wartości przedmiotu sporu.

Te dane pokazują jak ważnym aspektem w dzisiejszych czasach jest konieczność informowania przedsiębiorców o instytucji mediacji i zachęcania ich do polubownego załatwiania sporów za jej pośrednictwem.

Większość spraw nie tylko w sporach gospodarczych, ale we wszystkich jest kierowana od razu na drogę postępowania sądowego. W polskim porządku prawnym, na dzień dzisiejszy nie ma obowiązku korzystania z alternatywnych metod rozwiązywania sporów jak to ma miejsce w innych krajach.

W 2016 roku nowelą¹³ ustawodawca wprowadził wymóg, który stanowi, że pozew powinien zawierać informację czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, natomiast w przypadku ich niepodjęcia wyjaśnienie przyczyn.

Sądy starają się popularyzować mediację, zamieszczają stosowne informacje w budynkach, na stronach internetowych a także wysyłają pouczenia o możliwości ugodowego zakończenia sporu. Jednak to trochę za mało i pomimo licznych korzyści płynących z mediacji w sprawach cywilnych i gospodarczych jest ona stosowana w około 1% spraw. Warto zachęcać i upowszechniać wśród prawników jak i przedsiębiorców wprowadzenie do umów handlowych tzw. klauzul mediacyjnych, lub mediacyjno-arbitrażowych (Mediation-Arbitration). Klauzula mediacyjna w chwili powstania sporu zobowiązuje do rozwiązywania sprawy w drodze mediacji, a klauzula med.-arb to proces dwustopniowy, w wyniku, którego następuje próba zawarcia ugody w formie mediacji a w przypadku jej braku spór będzie rozstrzygany w ramach arbitrażu¹⁴.

Ważnym elementem w mediacji gospodarczej jest przygotowanie pełnomocników i stron do rozmów mediacyjnych. W wielu przypadkach to właśnie od postawy pełnomocnika zależy nastawienie klienta do mediacji. Gdy pełnomocnik jest pozytywnie nastawiony do instytucji mediacji i posiada stosowną wiedzę na jej temat, wpływa to korzystanie na chęć korzystania z niej przez przedsiębiorcę, jest niestety wielkie grono pełnomocników, którzy zdecydowanie wolą kontynuować spór na drodze sądowej i taka postawa praktycznie uniemożliwia prowadzenie mediacji. Uważają oni, że mediacja to

¹³ Ustawa z 10.09.2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. poz.1595).

¹⁴ C.Rogula, A.Zemke-Górecka, Mediacja w praktyce mediatora i pełnomocnika, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, s. 404.

oznaka słabości i traktują ją jako zbędny proces, który ich zdaniem nie doprowadzi do zamknięcia sprawy. W sporach gospodarczych, jeśli prowadzone są rozmowy mediacyjne, zazwyczaj oprócz przedsiębiorców towarzyszą im pełnomocnicy, którzy mają realny wpływ na swoich mocodawców. Można spotkać się z sytuacjami, gdzie pełnomocnik jednej ze zważnionych stron nie widzi szansy na porozumienie, ale po namowach decyduje się na rozpoczęcie mediacji i takie spory udaje się zażegnać na mocy porozumienia. Ważnym jest, aby mediator podejmujący się spraw gospodarczych miał doświadczenie i wiedzę w tym zakresie, ponieważ w dużej mierze od niego w przypadku właściwej identyfikacji przyczyny sporu może zależeć powodzenie mediacji. Odpowiednio dobrane i zadane przez mediatora prowadzącego postępowanie pytania są kluczem do zrozumienia sytuacji¹⁵ i wypracowania wspólnego stanowiska.

Przystępując do mediacji, każda ze stron powinna być skłonna do ustępstw i oczekiwać względem drugiej strony i mieć elastyczne podejścia dla szansy powodzenia zawarcia ugody.

Ministerstwo Sprawiedliwości pracuje nad nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego, która ma uregulować mediację i rozpoczęło w tym zakresie konsultacje społeczne.

Propozycje ministerstwa w tym zakresie są następujące:

- obligatoryjny udział stron w przed procesowym spotkaniu informacyjnym w sprawach gospodarczych;
- spotkanie informacyjne może prowadzić stały mediator, także poza budynkiem sądu. Za tę pracę otrzyma odrębne wynagrodzenie;
- sąd kierując strony do mediacji, będzie brał pod uwagę specjalizacje mediatorów;
- sąd zatwierdza ugodę mediacyjną w terminie 30 dni;
- każdy pozew w sprawie gospodarczej lub z zakresu prawa pracy kierowany do sądu musi być poprzedzony mediacją potwierdzoną poświadczeniem mediatora;
- kontraktowe klauzule rozwiązywania sporów między przedsiębiorcami powinny zawierać formułę mówiącą, iż każdy spór przed skierowaniem go na drogę sądową będzie poddany próbie polubownego rozwiązania w trybie mediacji;
- konieczne jest wprowadzenie sankcji za nieumieszczenie w kontraktach pomiędzy firmami klauzuli rozwiązywania sporów¹⁶.

---

¹⁵ D. Spencer, M. Morgan, *Mediation Law and Practice*, Dublin, November 2010, s. 126.

¹⁶ <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/obowiazkowa-mediacja-to-dobry-krok,507690.html>

Szansę w tym widzą sędziowie – koordynatorzy ds. mediacji – uważają, że sędziowie już teraz mogą wiele spraw kierować do mediacji, ale nie korzystają z tej możliwości. W różnych sądach jest różne podejście do mediacji, są takie które większość spraw kierują do mediacji oraz takie które instytucje mediacji traktują z dużą nieufnością.

Zdania mediatorów i środowiska prawniczego są podzielone w tym zakresie, ale jest to dobry kierunek i zdecydowany krok do przodu w popularyzacji polubownego rozwiązywania sporów i propagowania mediacji, w wyniku których znacznie mogą zostać odciążone sądy.

Podsumowanie

Dla każdego przedsiębiorcy szybkie uzyskanie zapłaty za sprzedane towary czy usługi jest bardzo ważne dla utrzymania rentowności, płynności finansowej, wywiązanie się z obowiązków zapłaty podatków i wynagrodzeń dla pracowników.

Odzyskanie należności lub uzyskanie rozstrzygnięcia na drodze sądowej jest długotrwałe i kosztowne, a zagrożenie utraty kontrahenta oraz ryzyko ujawnienia w sporze informacji poufnych stanowi dodatkową przeszkodę. W wyniku tego idealnym rozwiązaniem w sporach gospodarczych są alternatywne metody rozwiązywania sporów ze szczególnym uwzględnieniem mediacji. Mediacja jest atrakcyjną alternatywą dla przedsiębiorców, dzięki której przedsiębiorcy przy pomocy bezstronnego mediatora sami próbują dojść do porozumienia i wypracować ugodę kończącą spór. Przy mediacji strony mają cały czas wpływ na jej przebieg, a skierowanie sprawy do postępowania sądowego powoduje ich utratę kontroli nad wynikiem postępowania.

O wyniku sprawy w takiej sytuacji zdecyduje sąd, zaś strony ponoszą dodatkowe koszty i tracą czas na postępowania sądowe które często trwają kilka lat. W mediacji strony pozostawiają sobie możliwość całkowitego wpływu na wynik sporu, to strony wybierają mediatora i to one przy jego udziale wypracowują satysfakcjonujące rozwiązanie. Dobrze przeprowadzona mediacja spowoduje możliwie szybkie załatwienie sporu przy niewielkich kosztach w porównaniu do postępowania sądowego z gwarancją zachowania poufności.

Strony nadal mogą kontynuować współpracę i zachować dobre relacje między sobą. Strony zawierają ugodę świadomie, idąc na wzajemne ustępstwa co powoduje, że około 80% ugód mediacyjnych jest wykonywanych dobrowolnie zgodnie z jej postanowieniami bez konieczności kierowania do egzekucji. Warto zauważyć, że w przypadku, gdyby ugoda nie była wykonywana przez stronę zobowiązaną dobrowolnie, ma ona moc wyroku i nie trzeba ponownie przeprowadzać długich i kosztownych postępowań sądowych.

Podmioty, które decydują się na zawarcie ugody niejako same podczas mediacji kreują wyrok, czego nie mogłyby doświadczyć w przypadku procesu sądowego, oraz kończą spór bez zbędnych emocji i kosztów zachowując pozytywne relacje na przyszłość.

Bibliografia

1. E. Gmurzyńska, R. Morek, *Mediacje teoria i praktyka*. Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
2. A. Kalisz, A. Zienkiewicz, *Mediacja sądowa i pozasądowa*. Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
3. M. Miszkin-Wojciechowska, *Prawne gwarancje poufności mediacji gospodarczej i cywilnej – ocena regulacji prawa polskiego na tle wybranych rozwiązań w prawie obcym*. Kwartalnik ADR nr 2(10) Warszawa 2010.
4. A. Rogula, A. Zemke-Górecka, *Mediacja w praktyce mediatora i pełnomocnika*. Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
5. M. Skibinska, *Mediacja w erze Covid-19 (koronawirusa)*, Wolters Kluwer 2020.
6. D. Spencer, M. Morgan, *Mediation Law and Practice*.
7. R. Świeżak, M. Tański, *Alternatywne metody rozwiązywania sporów. Przegląd zagadnień*. Fundacja „Partners” Warszawa 2003 r.
8. <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>
9. <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/obowiazkowa-mediacja-to-dobry-krok,507690.html>

MEDIATION AS A WAY TO SOLVE ECONOMIC CONFLICTS IN POLAND

The purpose of this article is to present the specifics of the possibility of solving problems occurring in business transactions through mediation alternative to court proceedings, which enables the parties to the dispute to settle the conflict faster and less costly, without the need to stop cooperation. To this end, the process of alternative dispute resolution through mediation will be discussed in detail, taking into account the entire mediation process. The rules of mediation will be presented, the benefits of using it in an ongoing dispute, as well as the course and costs of mediation proceedings. The mediator will be described in detail, with an indication of his competences necessary for effective mediation in commercial matters. The analysis of the number of cases referred to mediation by courts and out-of-court settlements referred for approval by mediators will be discussed. The data on the dissemination of mediation and the attitudes of lawyers to this institution will be analyzed.

Keywords: mediation, conflict resolution, economic disputes.